

Nefndasvið Alþingis
Velferðarnefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík 21. mars 2019

Meðfylgjandi er umsögn Barnaheilla - Save the Children á Íslandi um frumvarp til laga um breytingu á lögum um fæðingar- og foreldraorlof, nr. 95/2000, með síðari breytingum (fæðingarstyrkur vegna ættleiðingar). Þingskjal 275, 257. mál.

Virðingarfyllst,
f.h. Barnaheilla - Save the Children á Íslandi

Erna Reynisdóttir,
framkvæmdastjóri

Umsögn Barnaheilla – Save the Children á Íslandi um frumvarp til laga um breytingu á lögum um fæðingar- og foreldraorlof nr. 95/2000 (fæðingarstyrkur til ættleiðingar)

Barnaheill - Save the Children á Íslandi gera svofellda umsögn um ofangreint mál:

Barnaheill telja frumvarp þetta opna farveg fyrir staðgöngumæðrun sem Barnaheill hafa áður tjáð sig um í umsögn um frumvarp til laga um staðgöngumæðrun í velgjörðarskyni frá árinu 2015. Sjá hlekk á umsögnina hér:

https://www.barnaheill.is/static/files/pdf/Umsogn_Barnaheilla_um_frumvarp_til_laga_um_stadgongumaedrun_i_velgiordarskyni_301115.pdf.

Barnaheill telja málið ekki nægilega vel unnið og hvetja til þess að það verði endurskoðað.

Barnaheill hafa velferð barna að leiðarljósi í öllu sínu starfi og vinna að bættum réttindum þeirra. Samtökin líta svo á að mikilvægt sé að hlúa vel að ungum mæðrum sem ekki treysta sér til að ala barn upp eftir fæðingu, sérstaklega ef mæðurnar eru börn að aldri sjálfar. Í þessu frumvarpi er að engu leyti fjallað um stöðu þeirra og ekki um stöðu barnanna sjálfra.

Barnaheill hvetja til þess að þetta mál verði endurhugsað og geymt þar til betur verður ljóst hver tilgangur þess og markmið er.

Barnaheill hafa Barnasáttmálann að leiðarljósi í öllu sínu starfi og minna á að allar ákvarðanir ber að taka með það sem barni er fyrir bestu í forgrunni og til að svo megi verða, þarf að undirbúa ákvarðanir vel og rannsaka áhrif ákvarðana á líf barna fyrirfram eins og kostur er.

Velferðarnefnd Alþingis
Nefndarsvið
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 22. mars 2019

Efni: Umsögn Femínistafélags Háskóla Íslands um frumvarp um breytingu á lögum um fæðingar- og foreldraorlof, nr. 95/2000, með síðari breytingum (fæðingarstyrkur vegna ættleiðingar), þingskjal 275 - 257 mál, 149. löggjafarþing.

Femínistafélag Háskóla Íslands leggst alfarið gegn frumvarpinu.

Við lítum á þetta frumvarp sem bakslag í réttindabaráttu kvenna til yfirráða yfir eigin líkama og tengjum framsetningu þess við ný framsett frumvarp um þungunarrof. En það frumvarp myndi færa konum fullkominn rétt yfir eigin líkama fram að lokum 22. viku meðgöngu. Á sama tíma er þetta frumvarp að reyna að setja þeim rétti skorður. Ámælisvert teljum við einnig að í greinargerð þessa frumvarps er notast við hið úrelta hugtak *fóstoreyðing* en ekki *þungunarrof* þó að það sé sú hugtakanotkun sem orðin sé almenn í dag.

Okkur þykir einnig undarlegt að níu karlmenn skuli ætla að taka það upp á sitt einsdæmi með þessu frumvarpi að ætla að stýra ákvörðunum kvenna á Íslandi yfir eigin líkama með fjárhaglegum gylliboðum. Sérstaklega með rökum um meintan skort á börnum ásamt þeirri órökstuddu staðhæfingu að þungunarrof sé konum „erfið og í mörgum tilfellum þungbær ákvörðun”.

Skortur á börnum

Börn eru mannverur með eigin hagsmuni og réttindi. Það er aldrei ofgnótt eða skortur á mannverum vegna þess einfaldlega að aðrar mannverur meta það sem svo. Til að koma til móts við biðlista til ættleiðingar liggur beinast við að koma fram með frumvarp sem myndi gera ættleiðingar erlendis frá, á börnum sem þegar eru til og eru að leita foreldra, auðveldari. Réttta leiðin er ekki að fara í ríkisstyrkta framleiðslu á börnum hérna heima.

Pungunarrof

Við sjáum það skýrt að rannsóknnum tala beint gegn þeirri fullyrðingu að þungunarrof sé konum „erfið og í mörgum tilfellum þungbær ákvörðun“. Hið andstæða kemur fram og er þungunarrof konum oft mikill léttir (Silja Bára Ómarsdóttir og Steinunn Rögnvaldsdóttir: Rof: Frásagnir kvenna af fóstureyðingum).

Að gefa barn

Greinargerðin talar um það hveru „þungbært“ þungunarrof geti verið og þeirri staðhæfingu hefur verið svarað hér að ofan. Hún hins vegar leggur ekkert mat á það andlega álag sem getur fylgt því að gefa barn frá sér.

Ríkisstyrkt ofbeldi gegn konum

Þessi áformaði „fæðingarstyrkur“ er að okkar mati þrýstingur gagnvart fátækum konur til þess að ganga með börn sem þær vilja ekki. Það er til hugtak yfir slíkt og það er „æxlunarþvingun“ (e.reproductive coercion). Þar sem einn einstaklingur (hér ríkið) beitir annan þvingunum til þess að viðkomandi gangi með barn. Þetta er algeng tegund heimilisofbeldis. Þar sem ríkið er hér að leika hlutverk ofbeldismanns sem heldur peningum yfir höfði konu og notar sér aðstöðu sína til þess að reyna að þvinga hana til þess að ganga með barn í stað þess að fara í þungunarrof. Einnig opnar þetta á bókstaflega birtingarmynd æxlunarþvingunar í nánu sambandi þar sem einstaklingur getur beitt konu þrýstingi til þess að ganga með barn í stað þess að fara í þungunarrof til þess að bæta fjárhag sinn. Þannig væri ríkið að taka þátt í æxlunarþvingun í parasambandi eða öðru nánu sambandi.

Barnasala

Með þessu er ríkið í rauninni að kaupa barn af móður þess á 813.150 kr. Þetta er efnahagleg þvingun og auðvelt að sjá að foreldrar sem eiga erfitt með að ná endum saman gætu gefið frá sér barn, sem þau myndu að öðrum kosti vilja ala upp sjálf, og fengið fyrir það hátt í milljón aukalega til að sjá fyrir sér og sínum. Það er fátækt á Íslandi sem við getum ekki horft framhjá og þessi fjárhæð er hlutfallslega mestur hvati fyrir þá verst stöddu.

Staðgöngumæðrun

Undir þessu frumvarpi er í raun verið að opna fyrir ríkisstyrkta staðgöngumæðrun. Við teljum að þetta geti vel haft þau áhrif að einhverjir myndu nýta sér þetta hérna heima til þess að þrýsta á konur til þess að ganga með börn fyrir sig. Að ofan hefur verið rætt um nokkra þá þætti sem snúið gætu að íslenskum konum, æxlunarþvingun og fátækt. Einnig verður að skoða möguleg áhrif á konur utan Íslands.

Frumvarpið segir að kona þurfi aðeins að hafa skráð lögheimili á Íslandi í 12 mánuði fyrir fæðingu. Þannig gefur frumvarpið sér að kona geti komið erlendis frá og hún muni ekki þurfa að vera hér nema í þrjá mánuði áður en hún yrði gerð ólétt. Konan yrði svo hér út meðgönguna. Við fæðinguna gæfi hún svo frá sér barnið og fengi að launum 813.150 kr. frá ríkinu á sex mánaða tímabili. Svo gæti hún verið send aftur úr landi. Við bendum á að í málum tengdum

vændi þá eru konur sendar á milli landa á álíka tímabundinn hátt. Við bendum einnig á að þessi upphæð er hlutfallslega enn hærri þegar miðað er við verkamannalaun erlendis.

Tilgangur fæðingarstyrks

Loks veltum við fyrir okkur hver tilgangur fæðingarstyrks sé í þessu frumvarpi. Foreldrar sem missa barn eiga rétt á fæðingarorlofi í þrjá mánuði hvort um sig ef um andvana fæðingu er að ræða. Upphæð fæðingarorlofs á að vera nóg til þess að foreldrar þurfi ekki að vinna á sama tíma og hafi því tækifæri til þess að jafna sig. Sú upphæð sem hér um ræðir er ekki nóg til þess að kona gæti tekið sér fri frá störfum sé hún í fullri vinnu. Er í þessu frumvarpi búið við því að konan sé í þannig vinnuaðstæðum að hún geti minnkað við sig vinnu og notað styrkinn til þess að koma til móts við lægri laun á þessu hálfis árs tímabili? Okkur þykir slíkt ólíklegt enda er yfirleitt ekki auðvelt að færa til vinnutíma á þann hátt. Því teljum við að hér sé í raun verið að tala um hreina greiðslu fyrir veitta þjónustu.

Samantekt

Tilgangur frumvarpsins virðist vera sá að fá íslensk börn til ættleiðingar. Börn sem annars hefðu aldrei fæðst. Því markmiði á að ná með því að fá konur sem annars myndu fara í þungunarrof til þess að ganga með og fæða barn. Sú leið sem frumvarpið notar til þess að fá konur til þess að leggja á sig meðgöngu og fæðingu, sem þær annars hefðu ekki gert, er að bjóða þeim nærri milljón að launum. Sem eru um þreföld mánaðarlaun verkamanns. Slíkar upphæðir eru ekki á hverju strái.

Hliðarmarkmið frumvarpsins virðist vera að fækka þungunarrofum. Þungunarrof er einföld og áhættulaus læknisfræðileg aðgerð sem rannsóknir sýna að séu konum oft mikill léttir. Meðganga og fæðing getur hins vegar verið langt og erfitt ferli sem getur valdið konum örorku og jafnvel leitt þær til dauða.

Femínistafélag Háskóla Íslands vill ítreka að lokum algjöra andstöðu sína gagnvart þessu frumvarpi og hverju því frumvarpi sem myndi miða að sama marki. *Konur eru ekki útungunarvélar og börn eru ekki til sölu.*

Virðingarfyllst,
Fyrir hönd Femínistafélags Háskóla Íslands,

Sandra Kristín Jónasdóttir, Silja Ástudóttir, Elísabet Ólöf Björgvinsdóttir, Margrét Steinunn Benediktsdóttir, Birta Rós Antonsdóttir og Sólveig Daðadóttir.

Reykjavík 15. mars 2019

Velferðarnefnd Alþingis.

Suðurlandsbraut 22
108 Reykjavík
Sími 540 6400
Fax 540 6401
hjukrun@hjukrun.is
www.hjukrun.is

Umsögn um frumvarp til laga um breytingar á lögum um fæðingar- og foreldraorlof, nr. 95/2000, með síðari breytingum (fæðingarstyrkur vegna ættleiðingar). Þingskjal 275 – 257. mál.

Félag íslenskra hjúkrunarfræðinga (FÍH) lýsir yfir andstöðu við þessar breytingatillögur.

Ástæðan er fyrst og fremst sú að þarna er verið að opna fyrir ákveðna nýtingu á líkama kvenna til að ganga með börn fyrir aðra gegn gjaldi. Líkja má þessari breytingu við hugmyndir um staðgöngumæður með öðrum formerkjum. Að bjóða konum laun í sex mánuði fyrir að ganga með barn, fæða það og síðan gefa til ættleiðingar getur ýtt undir það að nýta fátækt kvenna til að afla tekna með því að „leigja“ líkama sinn til að ganga með barn fyrir aðra gegn gjaldi.

Í greinagerðinni kemur fram að þessi breyting eigi að vera leið til að fækka fóstureyðingum þar sem „fóstureyðing er erfið og í mörgum tilfellum þungbær ákvörðun fyrir konur“. Ekki er minnst einu orði á þá erfiðu og þungbæru ákvörðun fyrir konur að gefa barn sitt frá sér sem ekki er síður erfið og reynir á. Fyrir það fengi hún greitt, fæðingarstyrk í sex mánuði, sem samkvæmt flutningsmönnum á að styðja konur í að gefa barn sitt til ættleiðingar við fæðingu.

Félagið vill benda á að flutningsmenn þessa frumvarps eru eingöngu karlar.

Virðingafyllst,

Guðbjörg Pálsdóttir formaður
Félags íslenskra hjúkrunarfræðinga

Velferðarnefnd Alþingis

22. mars 2019

Umsögn Íslenskrar ættleiðingar um frumvarp til laga um breytingu á lögum um fæðingar- og foreldraorlof, nr 95/2000, með síðari breytingum (fæðingarstyrkur vegna ættleiðingar). Þingskjal 275, 257. mál, 149. löggjafarþing.

Íslensk ættleiðing (ÍÆ) gerir athugasemd við að nefndin vísi til alþjóðlegra ættleiðinga og fækkun þeirra í því skyni að rökstyðja breytingartillögu sína um fæðingarstyrk.

Þrátt fyrir að um innlenda og alþjóðlega ættleiðingu gildi að meginstefnu sömu lagaskilyrði, að frátöldum alþjóðasáttmálum – verður að telja að um eðlisólík ferli sé að ræða. Þykir því sæta furðu að þessum tveimur ættleiðingaformum sé att saman í því skyni að rökstyðja þann þungbæra gerning að kona gefi barn sitt til ættleiðingar hérlandis, í stað þungunarrofs. Þá vekur ÍÆ athygli á því að nefndin virðist ekki hafa kynnt sér hagsmuni barnsins í þessu samhengi og m.a. þær tilfinningalegu og varanlegu afleiðingar sem það getur haft fyrir barn að vera aðskilið frá móður sinni við fæðingu. Að lokum óskar ÍÆ þess að nefndin hafi að leiðarljósi þá grundvallarreglu barnaréttar að hagsmunir barnsins skuli hafðir í fyrirúmi í löggöf og við lagasetningu.

Fyrir hönd Íslenskrar ættleiðingar

.....
Kristinn Ingvarsson
Framkvæmdastjóri Íslenskrar ættleiðingar

**KVENRÉTTINDAFÉLAG
ÍSLANDS**
STOFNAÐ 1907

19. mars 2019
Hallveigarstöðum, Reykjavík

Efni: Umsögn Kvenréttindafélags Íslands um frumvarp til laga um breytingu á lögum um fæðingar- og foreldraorlof, nr 95/2000, með síðari breytingum (fæðingarstyrkur vegna ættleiðingar). Þingskjal 275, 257. mál, 149. löggjafarþing.

Kvenréttindafélag Íslands mótmælir harðlega þessu frumvarpi sem nú liggur fyrir Alþingi að greiða konum fæðingarstyrk ef þær gefa börn sín til ættleiðingar.

Í greinargerð með frumvarpinu kemur fram að markmið þessara laga sé að fjölga börnum sem fædd eru hér á landi sem gefin eru til ættleiðingar, og þau rök lögð fram að það ferli að ættleiða börn erlendis frá sé "langt, kostnaðarsamt og erfitt".

Hvetur Kvenréttindafélag Íslands til þess að stjórnvísan beiti sér fyrir því að ættleiðingaferlið hér á landi verði gert mun skilvirkara en nú er og einfaldað til að gera einstaklingum og þörum auðveldara að ættleiða börn sem þurfa á foreldrum að halda.

Með því að greiða konum sérstakan styrk ætli þær sér að gefa barn sitt til ættleiðingar erum við komin hættulega nálægt því að greiða konum fyrir að ganga með barn fyrir aðra, með öðrum orðum að sinna staðgöngumeðgöngu gegn greiðslu. Slík þóknun, þótt hún sé í formi styrks, vinnur gegn frelsi kvenna yfir eigin líkama og setur konur í það hlutverk að líkami þeirra sé til sölu öðrum einstaklingum til handagagns. Kvenréttindafélag Íslands setur sig alfarið á móti því að kvenlíkamanum sé stillt upp sem söluvöru.

Brynhildur Heiðar- og Ómarsdóttir
framkvæmdastýra Kvenréttindafélags Íslands